

ONDERWEG

Kerkblad van de Protestantse Gemeente Elst (Gld.)

42e jaargang nr. 2 • maart 2021

MEDITATIE

Wat geloven we nu eigenlijk?

Geloven zonder ballast

Dit seizoen heeft het theologisch café als thema: 'Wat geloven we nu eigenlijk?' Welk beeld van God bepaalt onze manier van geloven? In de gesprekken, tegenwoordig virtueel via ZOOM, ontdekken we steeds meer dat het een hele kunst is om zonder beeld van de Eeuwige te geloven. 'Geen enkel beeld mogen we van God maken', aldus de eerste van de tien geboden. Alleen zo kunnen we de Eeuwige werkelijk ontmoeten. God kan pas tot ons komen, wanneer we alle beelden van God losgelaten hebben.

Op de markt van het leven openbaart God zich aan de voorbijganger die zonder theologische last en ruggenspraak wandelt. *'God doet ons weten dat wij moeten leven als diegenen, die hun leven inrichten zonder God. De God, die met ons is, is de God die ons verlaat (Marcus 15: 34). De God die ons in de wereld doet leven zonder de werkhypothese God, is de God voor wiens aanschijn we staan. Voor en met God leven wij zonder God.'* Aldus Dietrich Bonhoeffer in zijn beroemde brief die hij in juni 1944 vanuit de gevangenis schreef.

God openbaart zich aan die mens die het aandurft zonder beeld van God te geloven. In de ruimte van het geloven zonder voorstelling, kan God de mens echt ontmoeten. Geloven definiëren als een 'niet geloven', een waarnemen van het openbare zonder het te willen duiden. Een dergelijke houding maakt de blik vrij voor een ontmoeting met de werkelijke God. Een God zonder menselijke interpretatie en perceptie.

De Amerikaanse theoloog en filosoof John Caputo is van mening dat wil het openbare tot ons komen we 'voorbij God' moeten denken. Theologie heeft niet de waarheid tot onderwerp maar een gebeurtenis, namelijk dat God 'is'. Caputo weet zich geraakt door de gedachte van de mysticus Meester Eckhart dat God zonder waarom is. God dient niet ergens toe, God is zin en einddoel in zichzelf. God is het eerste en het laatste. God is

niet iets bijzonders dat buiten het leven staat, maar is in alles van het leven te ontmoeten. Openbaring vindt plaats in het onbevangen in het leven staan. Je kunt ieder moment als een gebeurtenis zien waarin openbaring geschiedt. *'De naam van God is de naam van de kans op een gebeurtenis. Het koninkrijk van God is de naam van een bereik waarin de gebeurtenis een onverwacht beroep op ons doet, door ons midden in de nacht wakker te maken met een luide klopp op de deur.'* God heeft geen wil, geen bedoeling. God is een zijnde in het leven, dat ons oproept tot leven. Een leven dat ten dienste staat van de bouw van een koninkrijk van recht en vrede. Gods openbaring is niet anders dan het leven zelf.

Beroemd is het gedicht van de mysticus Angelus Silesius, de schrijversnaam van Johannes Scheffler, over de in zichzelf gekeerde bloeiende roos die puur en alleen voor het eigen geluk bloeit en geurt.

*'De roos kent geen waarom
zij bloeit omdat zij bloeit.
Zij acht zich niet noch vraagt
Of men zich met haar moet.'*

Openbaring als de verstilde in zichzelf gekeerde roos die om niet bestaat, helpt de mens om tot zijn eigen bestemming te komen, namelijk eveneens een 'zijn om niet'. Maria de Groot dicht hierover in haar gedicht Wallis: *'Ik zoek de rots waarop ik alleen kan staan, meester mijn metgezel, alleen met mijzelf met mijn oorsprong.'* Het alleen met jezelf leren uithouden als doel van het bestaan. De intimiteit zoeken met je eigen oorsprong, je eigen ik. Dat is voldoende. In deze intimiteit komt het openbare tot ons. Los van alle goddelijke voorstellingen en beelden spreekt God in de eenzaamheid op de rots. Niet gehinderd door de mening van anderen, maar in de eenzaamheid van de oorsprong.

Ds. Jeroen Jeroense

KERKDIENSTEN

- Zondag 7 maart** 3e zondag van de 40-dagentijd
10.00 uur KERK Ds. D.J.A. Snijders
organist: D. Luijmes
- Zondag 14 maart** 4e zondag van de 40-dagentijd
10.00 uur KERK Ds. P.J.G. Jeroense
organist: IJ. ter Haar
- Zondag 21 maart** 5e zondag van de 40-dagentijd
10.00 uur KERK Ds. P.J.G. Jeroense
organist: D. Luijmes
- Zondag 28 maart** Palmzondag
10.00 uur KERK Ds. D.J.A. Snijders
organist: J. Jansma
- Donderdag 1 april** Witte Donderdag
19.30 uur KERK Ds. P.J.G. Jeroense
organist: IJ. ter Haar
- Vrijdag 2 april** Goede Vrijdag
19.30 uur KERK Ds. D.J.A. Snijders
organist: J. Jansma
- Zaterdag 3 april** Stille Zaterdag
21.00 uur KERK Ds. P.J.G. Jeroense
organist: D. Luijmes
- Zondag 4 april** Pasen
10.00 uur KERK Ds. D.J.A. Snijders
organist: D. Luijmes

Bijbelleesrooster maart 2021

- 7 maart Jozua 1:10-18
14 maart Jozua 5:2-12
21 maart Jozua 8:30-35
28 maart Marcus 11:1-11

Agenda activiteiten en bijeenkomsten maart 2021

We leven in onzekere tijden. Daardoor is het lastig om activiteiten en bijeenkomsten te plannen want het kan snel veranderen door de Corona maatregelen.

Daarom heeft de redactie besloten ook deze maand geen agenda van activiteiten en bijeenkomsten te plaatsen. De beste manier om op de hoogte te blijven van wat er wel of niet door gaat is de agenda van de website te raadplegen. Deze agenda wordt zo actueel mogelijk gehouden. En daarbij staat ook aangegeven of digitaal bijwonen en deelnemen van bijeenkomsten mogelijk is. Bij vragen zou u ook nog kunnen bellen bij degene die vermeld wordt in *Leren en Inspireren* voor de juiste informatie. Namens de redactie,

Dirkje Lindeboom

UIT DE GEMEENTE

OMZIEEN NAAR ELKAAR

Wilt u bezoek, heeft u behoefte aan een gesprek of aandacht? Of heeft u misschien hulp nodig? Onze predikanten helpen u graag verder.

Ds. Dick Snijders, 06 - 19920341,
dick-snijders@pg-elst.nl
Ds. Jeroen Jeroense, 06 - 50237946,
jeroen-jeroense@pg-elst.nl

SAMEN DELEN

Heeft u iets bijzonders meegemaakt dat u wilt delen met andere gemeenteleden? Stuur een berichtje naar onderweg@pg-elst.nl of breng het even langs bij het kerkelijk bureau.

LIEF- EN LEEDBRIEF

Voor u als gemeentelid bestaat ook de mogelijkheid zich op te geven voor de Lief- en Leedbrief.

De Lief- en Leedbrief verschijnt als aangemelde gemeenteleden lief of leed willen delen met de gemeente en een bericht insturen over bijvoorbeeld een geboorte, huwelijk, ziekte of overlijden in de familie.

U kunt zich opgeven als gemeentelid om ook de Lief- en Leedbrief te ontvangen via het adres liefenleedbrief@pg-elst.nl

Wilt u in de mail uw naam, adres en telefoonnummer vermelden?

In memoriam Djoke Jetske Schotman

18 februari 1948 Eibergen - 3 februari 2021
Arnhem

Op woensdag 10 februari hebben we in de Grote kerk van Elst afscheid genomen van Djoke Jetske Schotman. In de gedachtenisviering zijn mooie woorden gesproken door haar kinderen Michel en Marieke haar broer Ruud en door een goede vriend Gerard Mug. Woorden die Djoke hebben geschetst en tot troost zijn geweest.

Belangrijk voor Djoke was haar geloof in God die vooral Liefde is en schenkt. In haar zoektocht naar liefde en erkenning was God voor haar steeds een bron van licht en liefde. Ze kon eruit putten wanneer het leven voor haar moeilijk was. Gods liefde is als licht dat ons leven doorstraalt.

Op de voorkant van de afscheidsliturgie was een 'glas in lood raam' afgebeeld uit de kerk van Tudely in Engeland. Een raam dat door Marc Chagall is ontworpen. Wie wel eens in een kerk is geweest met 'glas in rood ramen' weet wat er gebeurt als de zon door zo'n raam gaat schijnen. Dan gaat het leven. Zo is het ook met de liefde van God. Ons leven krijgt kleur, licht en leven. Gods liefde bracht ook licht in het bestaan van Djoke.

God werd voor Djoke concreet door in deze gemeente actief te zijn. Zo was ze bijna iedere vrijdagmorgen aanwezig bij de stamtafel in De Ruimte. Een plek waar mensen van binnen en buiten de kerk het nieuws bespreken en zo een eigen mening daarover vormen. Djoke genoot van de gesprekken en regelmatig nam ze ook deel aan het gesprek. Verder zong ze jarenlang mee met het Sint-Maartenskerkkoor. De liederen, de muziek gaven haar moed en troost en plezier.

De laatste paar jaar heeft ze zich hier in de kerk ook actief ingezet voor een spelletjesmiddag in De Ruimte. Aandacht geven aan elkaar. Een stukje liefde delen.

Djoke was in haar leven op zoek naar liefde, maar ze vond het ook moeilijk om zich te binden. Wel was ze in staat nieuwe vriendschappen aan te boren en te onderhouden. In die vriendschappen bloeide ze op. Dat ze, net als veel anderen in deze tijd, vanwege Corona veel contacten moest missen, was erg moeilijk voor haar.

Liefde heeft Djoke ook gevonden en gekregen bij haar kinderen en kleinkinderen. De afgelopen jaren heeft de relatie zich verder ontwikkeld en verdiept.

Geloven was voor Djoke ook synoniem met respect tonen aan anderen. Oordeel niet over een ander, maar zoek naar iemands verhaal. Gods liefde geldt immers ieder mens. Zo werd in de viering Johannes 14: 2 gelezen: 'In het huis van mijn Vader is plaats voor veel mensen.' Ieder mens, man of vrouw, hetero of homo, vindend of zoekend, religieus of a-religieus is welkom bij de Eeuwige. Niemand wordt door God buiten het huis geplaatst. Gods huis is oneindig groot. Djoke heeft dit respect voorgeleefd. Ze oordeelde over niemand.

Dat haar leven ons tot zegen mag zijn.

Ds. Jeroen Jeroense

Vredesraam: Marc Chagall, Tudely

Dank

Bedankt voor alle lieve woorden van steun via kaartje e-mail, telefoon, bloemen, fruitmandjes.

Ankie Nanere-Vels

Onze jarigen van 90 jaar en ouder

Op 4 maart hoopt mevrouw A Hendriks, 92 jaar te worden.

Op 5 maart hoopt de heer H. Aangeenbrug, 96 jaar te worden.

Op 26 maart hoopt de heer J. van Aggelen, 90 jaar te worden.

Op 29 maart hoopt de heer. J. Blekkink, 93 jaar te worden.

Het redactieteam van Onderweg feliciteert hen van harte met deze feestelijke dag. Natuurlijk kunnen gemeenteleden een kaartje sturen. Onze ouderen stellen dat zeer op prijs.

KERKENRAAD

KERKRENTMEESTERS

Actie Kerkbalans

Resultaat Actie Kerkbalans 2021

De tot dusver getelde toezeggingen voor Kerkbalans 2021 laten een totaal zien van € 165.765. De kerkenraad is erg verheugd over dit grote bedrag. Wij bedanken de gemeenteleden dan ook hartelijk voor hun toezegging voor 2021.

Dit jaar komt meer dan eens tot uiting dat we ook in lastige tijden, waarin we als kerk niet alles kunnen doen, zoals we graag zouden willen, samen bereid zijn om de lasten te dragen. Heel veel dank daarvoor.

Ook zijn wij natuurlijk veel dank verschuldigd aan de 70 vrijwilligers die de enveloppen hebben rondgebracht en opgehaald.

We hopen als gemeente een goed jaar tegemoet te gaan, waarin we elkaar weer gaan ontmoeten om samen ons geloof te mogen vieren.

Arie de Groot

Even een technische mededeling van de kerkrentmeesters

Een aantal toezeggingen van de Actie Kerkbalans 2021 zijn na 10 februari 2021 binnengekomen, Helaas konden deze niet meer verwerkt worden in de incasso van februari 2021. Voor deze toezeggingen geldt dat deze in maart 2021 zullen worden afgeschreven.

Ook hebben we toezeggingen ontvangen waarop helaas het IBAN ontbreekt. Lucia Zoutman neemt binnenkort contact op met de mensen die dit betreft om het correcte IBAN te achterhalen.

Arie de Groot

CPO (COLLEGE VAN PREDIKANTEN EN OUDERLINGEN)

Recepten delen in de 40-dagentijd

U wordt van harte uitgenodigd in deze 40-dagentijd uw recept met ons allen te delen. Een recept met zo min mogelijk ingrediënten waarmee men een eenvoudige maaltijd kan bereiden.

U kunt bij het recept, als u dat wilt, in een kortverhaal vermelden of er nog een speciaal verhaal/speciale herinnering bij het recept hoort. U kunt uw recept met eventueel bijbehorend verhaaltje sturen naar het e-mailadres van het CPO: cpo@pg-elst.nl

De recepten komen op de website van Protestantse Gemeente Elst te staan onder de pagina Actueel bij het item Lezerspodium.

De recepten worden regelmatig 'ververst', afhankelijk van het aantal recepten dat wordt ingestuurd. Als u uw recept in deze weken gaat maken, kunt u natuurlijk ook iemand uitnodigen om bij u te komen eten!

We wensen u alvast smakelijk eten toe!

CPO Elst

Op weg naar Pasen

De 40-dagentijd is voor de kerk een bijzondere periode: samen op weg naar Pasen. Het is een tijd van voorbereiding op het feest van de opstanding van de Heer. Bij de 40-dagentijd hoort onder andere ook een eigen kleur: paars. Een paaskaars is een bijzonder symbool: in het eerste licht van de derde dag na Jezus' dood wordt duidelijk dat Hij leeft. Er is licht om te beleven en door te geven. Behalve in de kerk zijn er ook paaskaarsen voor gebruik in de kring van gezin en familie. Dit is deze periode zeker de plek waar we toeleven naar Pasen. Een paaskaars kan daarbij betekenisvol zijn. Er zijn diverse leveranciers van liturgische kaarsen. Om er een te noemen: kijk op www.cobbenhagenkaarsen.nl. Maar er zijn er meer.

Daarnaast is een 40-dagentijdkalender te gebruiken in deze periode. Tot voor enkele jaren hadden we als Protestantse Gemeente Elst ook een 'eigen' kalender.

Er zijn verschillende 40-dagentijdkalenders voor persoonlijk gebruik of voor in het gezin. De keuze is reuze. Ook nu er alweer zo'n twee weken voorbij zijn, loont het zich om nog aan te haken.

Een paar suggesties: het leesplan voor de 40-dagentijd van het NBG te bestellen via info@bijbelgenootschap.nl of 023-5146146 (zelfs met podcast) of de 40-dagenretraite van de Jezuïeten.

(Kijk eens <https://www.jezuïeten.org/nieuws/40-dagenretraite-2021/>) Natuurlijk heeft ook de Protestantse Kerk een eigen 40-dagentijdkalender 2021. Deze heeft de vorm van een boekje en is te bestellen op <https://petrus.protestantsekerk.nl/veertigdagentijdkalender> Ook staat er een digitale versie op de site van de Protestantse Kerk Nederland (PKN). Even zoeken op internet geeft nog veel meer kalenders.

Het CPO wenst iedereen een goede tijd: samen op weg naar Pasen. Laat het een goede tijd zijn in een periode waarin we elkaar op afstand vast blijven houden.

Jan Luiten

DIACONIE

Samenwerking met diaconie Nijmegen

De diaconie ondersteunt al zo'n 20 jaar de diaconie van Nijmegen. De bekendste activiteiten daarvan waren het Huis van Compassie, waar jaarlijks voor wordt gecollecteerd, en pastor Paul Oosterhof. Paul is vorig jaar met pensioen gegaan en heeft op een, door de omstandigheden gedwongen, besloten manier afscheid genomen. Het Huis van Compassie gaat zelfstandig verder, maar dit zullen we blijven steunen.

Ook het contact met de Nijmeegse diaconie blijft in stand en krijgt een nieuwe impuls. In de vergadering van 9 februari heeft de diaconie besloten ook de komende drie jaar de Nijmeegse diaconie financieel te ondersteunen in haar brede taakuitvoering. Samen kijken we naar een manier waarop we elkaar kunnen versterken.

De ondersteuning van de Nijmeegse diaconie past in ons bredere kader van steun aan projecten en organisaties in de regio Arnhem Nijmegen; denk aan de hulp aan de voedselbanken, Stichting Noodfonds Betuwe, schuldhulpmaatje, vluchtelingenwerk, Stichting Leergeld, enzovoort. Het is een goede ontwikkeling dat we als kerken in de regio onze samenwerking intensiveren.

Interview met Paul Peters, onze ZWO-diaken

Bij het decembernummer van het magazine van Dorcas was een katern gevoegd met als thema 'Diaconaal'. In dit katern staat een gesprek met Paul Peters, onze ZWO-diaken. Paul legt uit waar onze middelen vandaan komen en waarom de diaconie gekozen heeft voor het ondersteunen van de projecten van Dorcas. Het artikel is te vinden op de website, onder 'Actueel' → 'Nieuws'.

DIACONIECOLLECTE MAART 2021

Het Passion in Hummelo

De stichting Het Passion in Hummelo biedt, vanuit een christelijk, diaconaal perspectief, onvoorwaardelijk hulp aan mensen aan de rand van de samenleving en de instellingen die hen opvangen en helpen. Hiervoor beheert zij een time-out-voorziening, waar dak- en thuislozen vanuit diverse voorzieningen een rust- en hulpperiode wordt aangeboden. Ze krijgen hier professionele hulp, maar vinden ook rust in het landschap. Het Passion is voor 50% afhankelijk van giften en voor 70 % afhankelijk van de inzet van vrijwilligers.

Voor meer informatie: www.hetpassion.nl

BESTEMMING UITGANGSCOLLECTEN MAART

7 maart: 3e zondag van de 40-dagentijd: Voedselbank Arnhem

De voedselbank in Arnhem verzorgt, vanuit 17 uitgiftepunten in de regio Arnhem, zo'n 1300 voedselpakketten per week. De vraag naar een pakket is afgelopen jaar gestegen en ook dit jaar wordt een forse stijging van het aantal aanvragen verwacht. Om in aanmerking te komen voor een voedselpakket mag men als alleenstaande niet meer dan € 230,- per maand overhouden na aftrek van vaste lasten zoals huur, gas, water, licht en verzekering. Voor gezinnen gelden andere richtlijnen. De voedselbank krijgt haar producten van bedrijven en helpt daarmee voedselverspilling tegen te gaan. Het werk wordt op dit moment verricht met zo'n zesduizend onbetaalde vrijwilligers. Zie ook: www.voedselbankarnhem.nl

14 maart: 4e zondag van de 40-dagentijd: Vakantieweek Nieuw Hydepark/Roosevelthuis

Nieuw Hydepark in Doorn maakt deel uit van de Protestantse Stichting Diaconaal Vakantiewerk (PSDV). PSDV biedt in samenwerking met en met steun van de Protestantse Kerk vakantiemogelijkheden aan voor mensen voor wie het door ziekte, beperking of leeftijd niet vanzelfsprekend is om op vakantie te gaan. Ook mensen uit onze gemeente kunnen hier gebruik van maken. We hebben het afgelopen jaar zelf ervaren hoe belangrijk vakantie kan zijn. Hoewel het afgelopen jaar weinig vakantieweken georganiseerd konden worden bleven de vaste kosten doorlopen. We hopen volgend jaar weer een vakantieweek aan te kunnen bieden. Zie ook: www.nieuwhydepark.nl

21 maart: 5e zondag van de 40-dagentijd: noodoproep Rode Kruis

Het Rode Kruis slaat alarm om de stijgende voedselnood wereldwijd. De situatie is het meest alarmerend in Zuid-Soedan, Burkina Faso, Democratische Republiek Congo, Afghanistan, Ethiopië en Jemen. De voedselnood verergert door de coronacrisis, maar was al ernstig vanwege vele andere rampen. Wereldwijd hadden miljoenen mensen al hulp nodig als gevolg van langdurige conflicten, extreem weer door klimaatverandering en sprinkhanenplagen.

Ook is een recordaantal mensen op de vlucht. Coronamaatregelen in veel landen zorgen ervoor dat mensen hun werk niet meer kunnen doen. Zonder inkomen kunnen ze geen maaltijden meer betalen. Lockdowns verstoren ook de voedselproductie en distributie. Op dit moment hebben wereldwijd 690 miljoen mensen ernstige voedselnood. Dat aantal kan het komend jaar stijgen tot ruim 820 miljoen. Het Rode Kruis zet alles op alles om te voorkomen dat mensen ziek worden of overlijden door voedselgebrek, met maaltijden, voedselpakketten en voedselbonnen om eten te kopen. Maar om de stijgende aantallen mensen te kunnen helpen is heel dringend meer geld nodig.

U kunt uw bijdrage ook overmaken naar NL02 INGB 0000 0051 25 t.n.v. het Nederlandse Rode Kruis in Den Haag, onder vermelding van 'Voedselnood'.

28 maart: 6e zondag van de 40-dagentijd, Palmzondag: jeugdactiviteiten Pasen

In onze kerk bestaat een actieve groep die zich inzet in het jeugdwerk. Ook onder de huidige omstandigheden zijn onze jeugd- en jongerenwerker en vrijwilligers actief om de jeugd betrokken te houden en te ondersteunen. Vandaag is de collecte voor de activiteiten met de jeugd rondom Pasen. De kinderen van de kinderkerk hebben het boekje 'Levensweg' gekregen waarin ze met hun ouders de 40-dagentijd doorlopen. Daarnaast wordt gezocht naar mogelijkheden om jongeren zelf bijdragen te laten leveren aan de kerkdiensten in de 40-dagentijd.

Collectebonnen

Kerkgangers die gebruik willen maken van collectebonnen kunnen deze in de volgende coupures bestellen: Kaarten met 20 bonnen van € 0,50 (€ 10,-) of € 0,75 (€ 15,-) of € 1,- (€ 20,-) of € 2,- (€ 40,-) door storting op bankrekeningnummer NL71 RABO 0373719019 ten name van Collectebonnen Protestantse Gemeente Elst, onder vermelding van adres, aantal en soort.

Uw bestelling wordt zo spoedig mogelijk bij u thuis bezorgd. Voor nadere informatie A.M. Brandt, tel. 376384 (na 19.00 uur).

DUURZSAAM

kerkzijn

Dier of plant?

De wereldbevolking groeit en de vraag is of de aarde voldoende voedsel kan leveren om al die mensen te voeden. Naast de groei van de wereldbevolking neemt ook de welvaart toe, waardoor meer mensen zich bepaalde luxe kunnen veroorloven. Eén van die luxes is het eten van vlees. Vlees als voedselbron is erg inefficiënt. 1300 calorieën uit graan kost ongeveer 500 liter water, terwijl eenzelfde hoeveelheid calorieën uit vlees ongeveer 4000 liter kost (gemiddelde van kip, varken en rund). Voor een kilo kippenvlees is ongeveer 4,55 kilo voer nodig, voor varkensvlees 9 kilo en voor rundvlees 25 kilo.

Daar komt bij dat het land dat wordt gebruikt voor het verbouwen van voer voor dieren niet kan worden gebruikt voor het verbouwen van voedsel voor de mens. In Nederland heeft de monocultuur rond de verbouw van maïs geleid tot een enorme verschraving van de bodem. Ook is voor het verkrijgen van vlees veel meer transport nodig. Denk aan al het voer dat verbouwt, geoogst en vervoerd moet worden en daarna het transport van dieren naar een

volgende 'productiefase'. (Je hebt bijvoorbeeld varkensfokkerijen, waar de biggen worden geboren. De biggen gaan nadat ze een bepaald gewicht hebben naar de varkensmesterij tot ze daar een bepaald gewicht hebben, waarna ze naar de slachterij gaan, die zich soms (ver) in het buitenland bevindt.)

Er is uitgerekend dat een dag geen vlees eten 1366 liter water bespaart. Dan is er nog geen rekening gehouden met andere duurzaamheidsvoordelen als dierenwelzijn, transportbesparing, enzovoort. Gelukkig zijn er inmiddels veel goede vleesvervangers (doordat de consument (wij dus) ernaar vraagt!) en is er een enorme variatie in vegetarische recepten. (Zo staan in de Allerhande van maart 10 recepten met vlees, vis of gevogelte en 22 zonder).

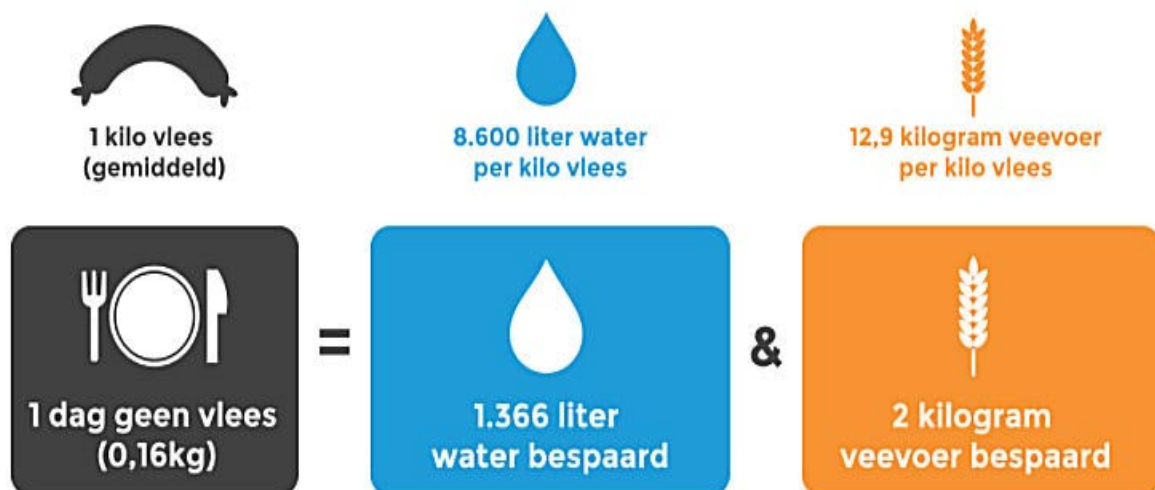
Laten we dus, ook als we weer samen kunnen eten in De Ruimte, minder vlees eten voor de toekomst van de wereld en onszelf.

Bert Wolters, (thema)diaken duurzaamheid

DUURzSAAMheidstip:

Eet minder vlees. Dat levert veel op.

Reacties en tips graag naar
woltersbw@gmail.com

Overstappen op vegetarisch eten

Vegetarisch eten staat volop in de belangstelling. Het is een goede manier om bij te dragen aan het tegengaan van dierenleed en aan het voorkomen van milieuschade (Het kost veel water en voer voordat een dier slachtrijp is). Maar als je altijd gewend bent aan 'de Hollandse pot' kan een abrupte overstap leiden tot weerstand. De eetervaring van draadjesvlees is radicaal anders dan die van tofu. Wilt u vegetarisch blijven eten, zorg dan voor een geleidelijke overgang, bijvoorbeeld eerst één dag per week een gerecht dat aansluit bij de smaak van uw 'gewone' eten. Of probeer eens een vegetarisch bijgerecht. U kunt natuurlijk ook uw stukje vlees vervangen door een vegetarische variant. Er zijn inmiddels veel smaakvolle mogelijkheden. In gerechten waarin u de ingrediënten mengt (zoals nasi en pasta, en dergelijke) is vlees eenvoudiger te vervangen door noten, kaas of peulvruchten dan in de combinatie 'aardappelen, groente en een stukje vlees'. Als u eenmaal ervaren hebt hoe lekker vegetarisch eten kan zijn dan mist u het vlees niet meer. Het is een stukje vakantie in eigen huis (één van de charmes van vakantie is toch dat je iets anders eet dan je thuis gewend bent). Succes en geniet ervan.

Bert Wolters (thema)diaken duurzaamheid

Salade van bietjes, linzen, walnoten en geitenkaas

Lunchgerecht voor 4 personen

1 pot/blik linzen

60 gr. walnoten

Dille

1 limoen

400 gr. gekookte bietjes (geraspt of kleine blokjes)

2 el. Olijfolie

100 gr. verse geitenkaas

Bereiding:

Laat de linzen uitlekken en spoel onder koud stromend water af in een zeef. Hak de walnoten grof en snijd de dille fijn. Halveer de limoen en pers hem uit.

Meng de linzen met de olie, bietjes, dille en limoensap en breng op smaak met peper en eventueel wat zout. Verkrummel de geitenkaas erover en garneer met de walnoten.

Eet smakelijk!

COLUMN

Missende muziek

Misschien heb ik het al eens eerder verteld – ik word ook een dagje ouder – maar ik heb de gewoonte om mijn familie en vrienden ter gelegenheid van Kerst, nieuwjaar en mijn verjaardag een brief te sturen. Daarin blik ik terug op het afgelopen jaar en nodig ik iedereen uit om mijn verjaardag te komen opluisteren en met elkaar het glas te heffen op het nieuwe jaar. Eigenlijk is die brief ook een soort column, maar dan (nog) persoonlijker dan voor Onderweg. Ook afgelopen Kerst stuurde ik zo'n brief, maar deze keer helaas zonder uitnodiging voor een feestje. Maar dat maakte het extra leuk dat een goede vriendin een brief terugstuurde, met een persoonlijke reactie op mijn bespiegelingen. Wat mij vooral is bijgebleven, was haar uitspraak: 'Peter, je hebt dit jaar helemaal niets over muziek geschreven, dat is nooit eerder voorgekomen'. En nog steeds, inmiddels een paar maanden later, gonst deze opmerking regelmatig door mijn hoofd, en vraag ik mijzelf af of ik door de Lockdown zelfs voor muziek een beetje ben afgestompt en dat ik gewend ben geraakt aan een muziek-loos bestaan. Dus tijd voor enige reflectie op het thema 'de betekenis van muziek'.

Nog voor ik 's morgens sinaasappels pers en de krant uit de brievenbus haal, zet ik Radio 4 aan. En als ik de motor van mijn auto start – afgelopen jaar niet zo heel vaak trouwens – klinkt onmiddellijk een Bach-cantate. Dat is niet anders dan vóór Corona. En natuurlijk staan mijn piano en orgel mij altijd ter beschikking; maar zonder 'optredens' in Tertzio in het vooruitzicht en de noodzaak om mijn zangpartij in te studeren, blijven ze toch wat vaker onaangeroerd dan vóór Corona. Afgelopen zomer konden onze orgelconcerten bijna allemaal doorgaan, achteraf gezien een klein wonder. Met mijn kamerkoor Poco Più gaven we afgelopen najaar een drive-in concert in de tochtige parkeergarage bij het station, maar daarna kwamen we niet verder dan nootjes instuderen via Zoom en een virtuele nazit. G-noot laat zo nu en dan nog van zich horen, eerst in minimale bezetting, nu alleen nog maar online. Het is inmiddels een jaar

geleden dat ons Sint-Maartenskerkkor voor het allerlaatst zou optreden – met een programma waaraan meer dan een jaar hard was gewerkt – en ik vraag mij nu af of dat 'opheffingsconcert' er ooit nog zal komen. Zelf concerten bezoeken, van bijvoorbeeld ons eigen symfonieorkest Phion, een van onze grootste liefhebberijen: uitgesloten. En misschien is dit nog wel het allerpijnlijkst: voor het tweede achtereenvolgende jaar zijn er geen muziekuitvoeringen in de Passietijd. Een groot gemis voor de vele liefhebbers, en dus ook voor ons. En dan heb ik nog niet eens over de vele koren en musici voor wie deze tijd normaal gesproken het hoogtepunt van het jaar is.

Ik ben eruit. Ik heb muziek in mijn verjaardagsbrief niet achterwege gelaten omdat ik aan de afwezigheid ervan ben gaan wennen, maar omdat ik er niet aan kan wennen; ik wilde mijzelf niet met het gemis ervan confronteren. Muziek, en in het bijzonder religieuze muziek, brengt gevoelens tot leven waarvoor woorden tekortschieten. En die ik, en waarschijnlijk velen met mij, nodig heb voor een goed en harmonieus leven, voor het ervaren van de gelaagdheid van ons bestaan. Deze woorden van Sylvain Ephimenco, de vaak wat stekelige columnist van Dagblad Trouw, gaan misschien wat ver, maar komen wel in de buurt van wat ik bedoel: 'De mens kan niet tot in lengte van jaren zijn liefde voor het leven opofferen voor de angst voor de dood'.

Afgelopen week hebben we voor mijn moeder een woonzorginstelling uitgezocht. Het tehuis is gebouwd bij een voormalig klooster, en luistert niet naar een nietszeggende fantasienaam, maar naar 'Sint-Elisabeth', de patrones van de caritas. Vanuit haar raam kijkt mijn moeder uit op een prachtige kapel. Uiteraard wilde ik het pand pas verlaten als ik de kapel ook van binnen zou hebben mogen zien. Deze zorgverleners blijken het écht te begrijpen: de kapel is nog steeds een sfeervol gebedshuis. Met een centrale plaats voor een fraai pijporgeltje. Ik verliet het huis met de troostende gedachte dat mijn moeder er echt thuis zal zijn, omgeven door de warmte van muziek.

Peter de Leeuw

JEUGD

KINDERKERK

Hoi meiden en jongens van de kinderkerk!

Wat voelt het alweer lang geleden dat we elkaar live hebben gezien in de kerk! De laatste keer dat dit kon was tijdens een van de gezinsdiensten tijdens de adventtijd. En toen was het weer over met het ontmoeten van elkaar in de Ruimte. Wat we allemaal natuurlijk ontzettend jammer vinden. Gelukkig zijn de scholen wel weer open en komen we elkaar deels weer tegen.

40 dagen tijd en Pasen

De kinderkerk heeft samen met Frans (jeugd- en jongerenwerker) in februari boekjes rondgebracht voor de 40 dagentijd en Pasen. Op deze manier hopen we toch met elkaar verbonden te blijven. Daarom is het ook heel leuk als je ouders soms een foto willen plaatsen op de app groep van de kinderkerkouders, misschien wel over de leuke dingen die je hebt gedaan naar aanleiding van het boekje.

Zondag 7 maart – online ontmoeten!

Omdat we niet goed weten wanneer we elkaar weer live kunnen zien, willen we graag iets nieuws uitproberen: een kinderkerk via Zoom! Op zondag 7 maart zijn jullie van harte uitgenodigd voor kinderkerk via een Zoommeeting.

We willen dan met z'n allen beginnen, na het verhaal van de dominee tijdens de kerkdienst (rond 10.15 uur). Daarna gaan we in 2 groepen uiteen. Kinderen van groep 1 t/m 4 gaan samen met Annemarie en Annelies aan de slag met het verhaal van die zondag, groep 5 t/m 8 gaan samen met Frans (de jeugd- en jongerenwerker) en Frederiek via Zoom hierover in gesprek.

Als je mee wil doen, ben je van harte welkom! Fijn als je ouders via de app of de mail aan Frans laten weten dat je mee wil doen, zodat je een uitnodiging krijgt voor de Zoommeeting. Er kan gemaild worden naar jjw@jeugdwerkpgelst.nl of appen naar: 06-12672143. We hopen je op 7 maart (online) te zien!

Palmpasen – 28 maart

Daarnaast willen we jullie graag wat vragen. Palmpasen vieren we altijd heel uitgebreid met elkaar tijdens een feestelijke kinderkerk. Helaas zal dat dit jaar niet op deze manier kunnen. Maar.... dat betekent niet dat we er niet iets leuks van kunnen maken! We zouden jullie willen vragen om in de week voor Palmpasen, als je dat wil en van je ouders mag, een Palmpaasstok te versieren.

De stok is in de vorm van het kruis, waar Jezus aan is gestorven. In de kinderkerk gebruiken we dan altijd een broodhaantje (via internet zijn recepten te vinden) maar een alternatief haantje mag natuurlijk ook altijd! Dit is de haan die drie keer kaaide toen Jezus werd verraadde. Daarnaast hangen we er paaseitjes aan, gewikkeld in een servet, die symbool staan voor het nieuwe leven. Met een dropveter rijgen we 12 ronde chipjes om vervolgens aan de stok te hangen, die staan voor de 12 discipelen van Jezus, samen met drie dropsleutels omdat het feest is. Snoep hoort bij feest. Met een (buxus)takje als palmtakje aan de stok is hij klaar!

Als je Palmpasenstok klaar is, mag je je eigen Palmpasenrondje lopen, binnen, buiten, in de tuin, alles is goed. Je ouders mogen je tijdens dit rondje filmen of fotograferen en dit uiterlijk woensdag 24 maart sturen naar dominee Dick. Dan maakt hij er een mooi filmpje van die hij laat zien tijdens de Palmpasen dienst op zondag 28 maart. Op deze manier kunnen we elkaar toch nog bewonderen!

De film/foto instructies zijn als volgt:

- Kies in de instellingen als videogrootte 1920x1080 of fotoverhouding 16:9.
- Neem de film op in liggend formaat (landscape).
- Film/fotografeer met het licht naar je toe (het raam voor je; niet achter je) of buiten.
- Zet de camera aan en neem de tijd om goed te gaan zitten of staan. (bij film)
- Wacht ook aan het einde een paar tellen voor je de camera uit zet. Dat geeft wat ruimte bij de montage.
- Bewerk de film of foto niet en voeg geen effecten toe.
- Controleer zelf of alles er goed op staat; neem het indien nodig opnieuw op.

Zodra er weer mogelijkheden zijn om kinderkerk te vieren in De Ruimte, laten we dat natuurlijk weten. Houd de Onderweg, de site en de app in de gaten. Hopelijk tot snel!

Namens de kinderkerk, Frederiek Hiemstra

The Meeting is dé plek voor jongeren vanaf 12 jaar. Het is een plek om elkaar te ontmoeten op een ontspannen manier, maar ook om goede gesprekken te voeren en met zingeving bezig te zijn. In The Meeting is iedereen welkom, het is er altijd gezellig en je mag zijn wie je bent! Wil jij je aanmelden bij The Meeting? Vraag het inschrijfformulier op via jjw@jeugdwerkpgelst.nl. Voor het meest actuele programma, en het programma voor de komende maanden kun je kijken op de website www.pg-elst.nl/jeugd

Verslag van The Meeting

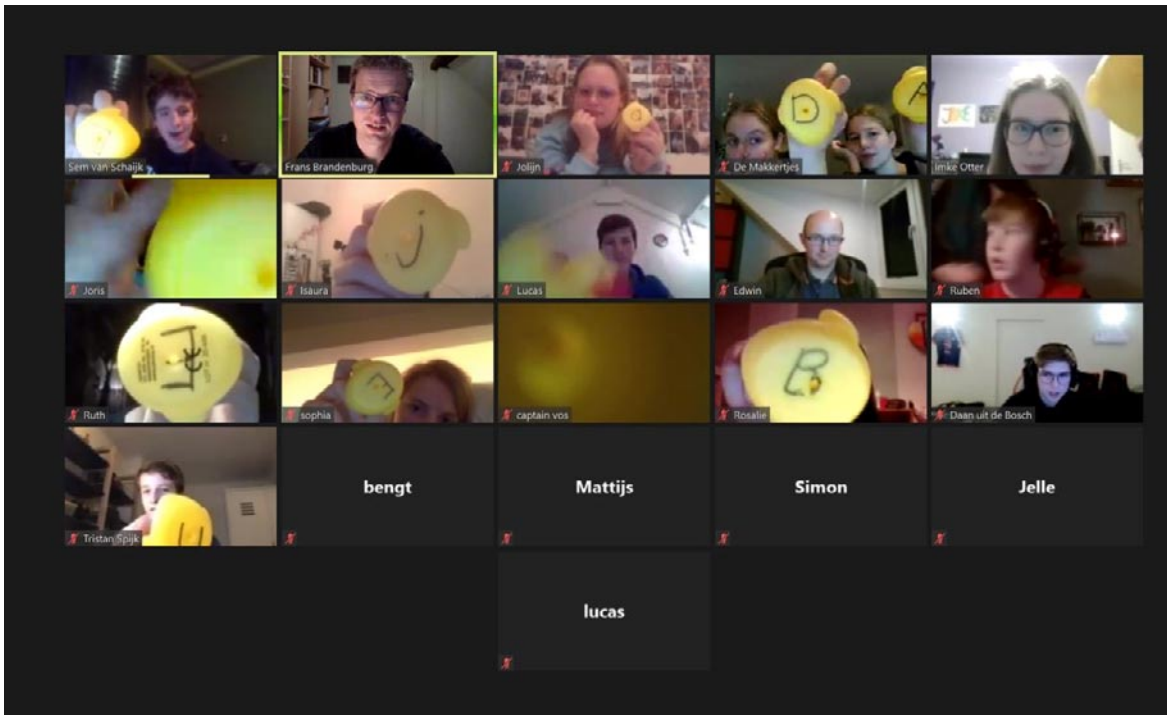
De Meetkringen zijn online doorgegaan. We hebben verschillende onderwerp besproken afgelopen weken. Zo hebben we het 27 januari gehad over een 'Slechte verbinding'. De tieners kregen op de app een filmpje over een ontmoeting online.

Daar kwamen allemaal herkenbare beelden voorbij: Mensen die steeds wegvielen, huisdieren die in beeld voorbijkwamen, kinderen in beeld die even geholpen moesten worden, een camera die niet goed gericht stond, iemand die sprak maar de 'unmute knop' nog niet had ingedrukt enzovoort.

Na deze uitnodiging op de app was er een mooi groepje aanwezig. We hebben het vervolgens gehad over hoe afhankelijk iedereen eigenlijk is van de mobiele telefoon. Zijn we eigenlijk niet allemaal verslaafd? Bij de instellingen op de telefoon kun je terugvinden hoe vaak je de telefoon ontgrendeld. Hoeveel tijd je op je scherm kijkt en hoeveel tijd je aan welke app besteedt. Ik heb toen zelf de spits maar afgebeten en opgebiecht dat ik veel tijd op mijn mobiel zit. Veel tieners herkenden dit beeld. Behalve de valkuilen zijn er natuurlijk ook voordelen. In deze tijd is het eigenlijk de enige verbinding die je hebt met andere mensen en daarbij zijn we afhankelijk van goede Wifi.

Hiermee kan ook de link gelegd worden met de Heilige Geest. Je ziet Hem niet maar Hij is er wel. (Als je in Hem gelooft.) Hij kan bemoedigen, troosten, inspireren en kracht

geven. God is een goede God en is door Zijn Geest bij ons. Vervolgens zijn de tieners gaan nadenken over hoe zij een hotspot kunnen zijn. Wat wil jij eigenlijk uitstralen naar jouw omgeving? Wat voor een mens wil jij zijn? De liefde

van God mag je doorgeven aan anderen. De week erop hebben wij het gehad over 'Je bent niet in je eendje'. Ik ben bij de tieners thuis langsgedaan om een bad eendje te komen brengen. Ik legde het eendje voor de deur en belde aan.

Het was fijn om even aan de deur een gesprekje te hebben om te horen hoe het gaat. Het eendje staat symbool voor het feit dat ze niet in hun 'eendje' zijn. De tieners die ik gesproken heb maken het goed. Het is wel saai thuis en ze zien ernaar uit iedereen weer te kunnen zien.

's Avonds hebben we het hier met elkaar over gehad. Ook Adam was alleen. Hij had alle dieren om zich heen maar zag geen gelijke. Pas toen er een ander mens bij kwam voelde hij zich niet meer alleen. Mensen hebben elkaar nodig. Ik hoop dat ze het eendje ergens op hun kamer neerzetten en dat telkens als ze het eendje zien ze weten dat ze niet alleen zijn. De week erop hebben we 'Sirkelslag LITE' gespeeld. Helaas niet Sirkelslag zoals we het kennen. Bij elkaar in The Meeting tegen andere kerkelijke jeugdverenigingen, maar online en tegen elkaar. Het thema sloot aan bij een actie van Kerk in actie. 'Droogte en overstromingen'. In veel ontwikkelingslanden is dit een probleem en door de klimaatveranderingen wordt het steeds erger. Hier hebben we met de tieners bij stil gestaan.

Vervolgens hebben we in dit thema verschillende spelletjes gespeeld, zoals: Pictionary, Wie ben ik? Ren je rot, en Muziekbingo. De jury hield de punten bij en uiteindelijk volgde de uitslag: 1. Isaura 2. Imke 3. Ruth. Het was een gezellige avond! 28 mei is er een herkansing. We staan hiervoor ingeschreven en ik hoop van harte dat we dan weer fysiek bij elkaar mogen komen. We houden de regelgeving in de gaten. Je bent niet in je eendje!

Frans Brandenburg

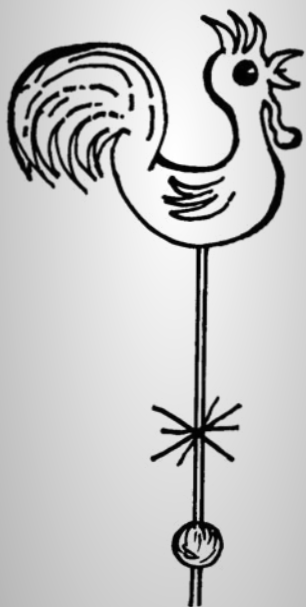
CONTACTPERSONEN VOOR THE MEETING:

Frans Brandenburg	Jeugd- en Jongerenwerker jjw@jeugdwerkpgelst.nl
Eva Buurman	voorzitter
Meetingcommissie	
Internet:	www.jeugdwerkpgelst.nl

**DE TORENHAAN ZEGT ER
HET ZIJNE VAN...**

CORONAPROOF STEMMEN?

*Ik doe het via
de postduif!*

DIVERSEN

De kleuren van meester-schilder Bach

In de weken vóór Pasen kunnen veel muziekliefhebbers hun hart ophalen aan de Johannes – en Matthäus-Passion van Johann Sebastian Bach.

Tenminste, tot vorig jaar toen het coronavirus toesloeg en alle uitvoeringen werden afgelast. Ook dit jaar blijft het stil aan het Bachfront en moeten we het doen zonder live-uitvoeringen van zijn religieuze meesterwerken: een hard gelag, voor de luisteraars voor zangers en de instrumentalisten.

Hoewel het in veel opzichten geen pretje was dat veel passies aan mijn organistenneus voorbijgingen, kreeg ik de tijd me meer te verdiepen in de achtergronden van Bachs passies. Ik las veel, selecteerde anekdotes en besloot de informatie die ik vond te bundelen en te delen met liefhebbers van Bach en zijn passies.

Er is al heel veel geschreven over de Mattheus en de Johannes en ik heb niet de illusie dat ik aan deze voorraad veel nieuws kan toevoegen. Een niet al te ingewikkelde bijdrage zit er wel in. Geen theologisch betoog, geen gegoochel met mystieke Bachgetallen maar een wat lichtvoetig kijkje achter de schermen van de componist en de uitvoerenden. Een boekje waarin onder meer een schietgrage fluitspeelster, een voorvader van de filosoof Friedrich Nietzsche en volgeladen wagons met koorleden figureren. Een boekje waarin je als geïnteresseerde luisteraar kunt nalezen wat een 'liefdeshobo of een 'punaise-piano' is. En welke vocale en instrumentale kleuren meester-schilder Sebastian op zijn palet had.

Het boekje, dat ik in eigen beheer uitgeef, is halverwege maart klaar. Als Elster kerkganger kunt u het bestellen tegen een gereduceerde prijs van € 15,- (exclusief verzendkosten) door mij een mailtje te sturen (dirkluijmes@hotmail.com).

Dirk Luijmes

Nieuwsbrief Stichting Kruispunt

Thuiskamer voor thuis-en daklozen in Arnhem

Alweer bijna een jaar geleden zaten er voor het laatst 40 (vaak meer) mensen tegelijk binnen. Gek hoe we nu alweer zo gewend zijn geraakt aan het werken onder deze nieuwe omstandigheden. Hoe houden we de boel sfeervol? Tijdens de kerst hebben we de bezoekers de mogelijkheid gegeven een kaartje te schrijven naar eenieder waarheen zij wilden. De kaartjes die wij zelf hebben ontvangen vesierde onze bar vol liefde. Gedurende de inlopen staat er geregeld een vrolijk (nostalgisch deuntje) op de achtergrond.

Recent hebben wij en de bezoekers onze woonkamer versierd met prachtige (zeefgedrukte) kaartjes. Samen met Renate zijn de bezoekers aan de gang gegaan. Van ontwerp tot het daadwerkelijke drukken van de kaarten heeft het naast een mooie set kaarten ook een paar leuke middagen opgeleverd.

En vanaf heden is onze ingang voorzien van een nieuw en herkenbaar bord. Om zo de bezoekers en voorbijgangers welkom te heten.

Bij het ontwerpen hebben we samen met bezoekers nagedacht, en het uiteindelijke resultaat komt van de hand van onze pastor Nienke. Al met al dus veel warmte en gezelligheid.

Winterweer en stijgende bezoekers

De afgelopen weken hebben we de openingstijden wat opgerekt om ervoor te zorgen dat de bezoekers niet in het koude weer buiten zaten. Fijn dat we dat met zijn allen voor elkaar hebben gekregen en de bezoekers wat extra hebben kunnen bieden.

Vanaf de tweede lockdown en de avondklok zien we het aantal weer toenemen. Waar we voorheen zo af en toe wat eten overhielden voor de ochtend erna, worden de pannen nu steeds vaker (spreekwoordelijk) leeg gelikt. Het lukt ons nog altijd iedereen met een volle maag

weer de straat op te laten gaan. Het aantal bezoekers zit nu vaak tussen de 25 en 30 op een avond.

Parkeervergunning

Vanaf halverwege vorig jaar is onze parkeervergunning overgegaan van papier naar digitaal. Via onze tablet kunnen wij er nu voor zorgen dat u als kookgroep de auto in onze straat parkeren kan. Vraag gerust bij binnenkomst of een van ons de parkeervergunning even kan regelen. Zonder parkeervergunning parkeren mag natuurlijk ook maar dat is op den duur een vrij dure grap.

Vegetarisch eten en minder plastic

We zijn wat kritischer gaan kijken naar alles wat we de wereld in slingeren en aan onze bezoekers geven.

En vanaf heden gaan we (onder andere) wat minder vleesbeleg gebruiken en over op een duurzamer alternatief voor onze plastic lepeltjes. Ook willen wij jullie als kookgroep vragen eens te denken aan een vegetarisch alternatief. Dit is enkel een suggestie en absoluut geen verplichting, maar het zou een mooie toevoeging zijn aan de variatie in ons menu.

Tegelijk is er een groeiend aantal bezoekers dat de voorkeur geeft aan vegetarisch eten, halal of een flexitarische wens heeft. En daar willen we graag in meedenken.

Stichting Kruispunt

Ook vanuit onze gemeente zijn er twee groepen die maandelijks voor hen koken. Momenteel doen we dat in De Ruimte en brengen het dan weg. De diaconie steunt dit project al jaren.

